

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ВИКЛАДАЧА ТА НАУКОВЦЯ
Викладач(-і)	Вікторія БАРАБАШ, Кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 649-24-24
Е-mail:	viktoria-k67@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120, у т.ч. лекції – 26 годин, практичні заняття – 13 годин, самостійна робота – 81 годин. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська/англійська. Рік викладання – 2022.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Професійна етика викладача та науковця» значно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував матеріал таких дисциплін як: «Педагогіка вищої школи», «Філософія», «Методологія та організація наукових досліджень».

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика викладача та науковця» є формування цілісного, системного уявлення про специфіку професійної моралі, розкриття сутності етико-аксіологічного підходу до організації професійної педагогічної діяльності, розвиток і саморозвиток професійної етичної культури; ознайомлення з етичними нормами професійного і ділового спілкування майбутніх викладачів та науковців.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;
- теоретична підготовка здобувачів з питань деонтологічного підходу до педагогічної діяльності, обґрунтування професійно-етичних вимог до особистісних якостей викладача, опанування методикою етичного аналізу соціокультурних і психолого-педагогічних проблем;
- надання здобувачам теоретичних знань щодо основних категорій наукової етики, удосконалення умінь і навичок у розв'язанні моральних проблем у професійній та науковій діяльності.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні елементи етичної системи педагогічної діяльності та взаємозв'язок між ними;
- основні категорії професійної етики педагога;
- сенс і зміст професійного обов'язку педагога по відношенню до різних суб'єктів взаємодії (студенти, колеги, адміністрація та ін.);
- основні принципи, норми і стандарти поведінки педагогів;
- вимоги, що пред'являються до професійно-етичних якостей науковця;
- основи етики досліджень та принципів академічної доброчесності

уміти:

- виявляти, аналізувати та розв'язувати конкретні проблеми етичного характеру, що виникають у роботі викладачів та науковців;
- визначати зони ціннісно-етичних протиріч, дилем і конфліктів у педагогічній діяльності, знаходити шляхи їх розв'язання;
- застосовувати отримані знання в системі професійної діяльності з метою підвищення її ефективності;
- застосовувати сучасні теоретичні та методологічні досягнення історичної науки, методи та інструменти наукової та педагогічної діяльності за фахом.

набути соціальних навичок (softskills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральнотехнічному національному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; [Положення про організацію вивчення вибіркового навчального плану ЗВО](http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf) <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль. 1. Професійна етика та її особливості в педагогічній діяльності.

Тема 1. Зміст і сутність професійної етики.

Тема 2. Педагогічна етика як самостійний розділ професійної етики. Історичні витоки педагогічної етики.

Тема 3. Ключові категорії професійної етики викладача.

Тема 4. Особливості педагогічної етики у закладі вищої освіти. Етика і культура міжособистісного спілкування педагога.

Тема 5. Професійна етика педагогічного колективу. Етика взаємовідносин у педагогічному колективі.

Тема 6. Етика педагога та вченого в системі вищої освіти.

Змістовий модуль 2. Етика науки та моральні якості вченого.

Тема 7. Наука і соціум. Соціальна відповідальність наукового співтовариства.

Тема 8. Наукова етика, її складові.

Тема 9. Моральні якості вченого.

Тема 10. Етико-правове регулювання наукової діяльності.

Тема 11. Принципи наукової доброчесності при проведенні наукових досліджень.

Тема 12. Етика наукової діяльності у контексті проектної культури.

5. Рекомендовані джерела інформації:

Нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>.

2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#>.

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

4. Міністерство освіти і науки України. Лист № 1/9-650 (2018, жовт. 23) керівникам закладів вищої освіти «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/124272_124272.

5. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/pr-vidil/1312/1390288033/1414672797/>

6. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/ua/pr-vidil/1312/1390288033/1415795124/>

7. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021 –2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>

9. Про затвердження Положення про державний вищий заклад освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 вересня 1996 р. № 1074. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1074-96-n#Text>

10. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту): Постанова Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п#Text>

11. Про наукову і науково-технічну діяльність: закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#>.

Основна література:

1. Академічна доброчесність як основа сталого розвитку університета / Міжнарод. благод. фонд « Міжнарод. фонд дослідж. освіт. політики», за заг. ред. Т.

- В. Філіпова, А. Є. Артюхова. К.: Таксон, 2016. 234 с.
2. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
3. Васянович Г.П. Педагогічна етика: навч. посіб. / Г. П. Васянович. – К.: Академвидав, 2011. – 256 с.
4. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н. П. К. : Вид. центр «Академія», 2006. 256 с.
5. Добронравова Ірина. Практична філософія науки : зб.наукових праць / Ірина Добронравова. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с
6. Етика – вчення про смисл життя: навчально-методичний посібник / В. І. Гур, Т. М. Свідло, Н. В. Анацька а ін. К.: НТКУ "КІП", 2008.
7. Етика: Навч. посіб. / В. О. Лозовой, М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін.; За ред. Про. В. О. Лозового. К.: Юрінком Інтер, 2007.
8. Етичний кодекс ученого України // «Бюлетень ВАК України», № 11. К., 2011 / [Схвалено постановою загальних зборів НАН України від 15 квітня 2009, №2]. URL : <http://www.umo.edu.ua/etichnij-kodeks-uchenogo-ukrani>
9. Єрмоленко А. М. Ціннісно-нормативне обґрунтування науки // *Філософська думка*. 2009. № 4. С 30 – 49.
10. Калініченко Н. А. Науковці України – еліта держави. Київ. Вид-во: Логос Україна. Том IV. 2015. 328 с.URL: <http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=nued4&id=1535>.
11. Кодекс наукової етики (Проект) / [Всеукраїнська громадська організація «Українська федерація вчених»].URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/49520/05-Codex.pdf?sequence=1>
12. Козлова О.А. Соціальна психологія особистості та спілкування : практикум для студентів спеціальності 6.030101 «Соціологія» / О.А. Козлова – Харків : НТУ «ХП», 2017. – 172 с.
13. Кодекс честі науковця, або естетичні норми та добрі манери у науці / пер. з польсь.; Етичний Комітет Польської академії наук. Львів: Галицька видавнича спілка, 2015.
14. Мелещенко Л. П. Моральний образ вченого в творчості В. І. Вернадського*Наука та наукознавство*. 2008. № 2(60). С. 78–81.
15. Науковець А., Находкін М. Проблеми сучасності і мораль науковця // Вісник національної академії наук України. Загальнонауковий та громадсько-політичний журнал. 2006. №5. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/all/herald/2006-05/a1-5.pdf>
16. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 484 с.
17. Професійна та педагогічна етика: навчально-методичний посібник / О.О.Базалук, О.П.Кравченко, Л.М.Харченко. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : «Видавництво КСВ»,2019. 85 с.
18. Психологія спілкування: навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка. Х. : НФаУ, 2018. 140с.
19. Положення про перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних робіт на академічний плагіат. URL: <http://sumdu.edu.ua/ukr/general/normativ-base>
20. Професійна та корпоративна етика. Навч. посібник.-К.:ВПЦ «Київський університет», 2019.- 368 с.
21. Сидоренко Л. І. Етика науки. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/etik-sidorenko.html>
22. Філософські засади наукової діяльності: 1. науковий світогляд та етична культура науковця; 2. філософська гносеологія та епістемологія: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобув. ступ. доктора філософії за всіма освітньо-науковими програмами всіх спеціальностей / КІП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Б.В.

Новіков, Р.М. Богачев, Г.М. Костроміна, К.В. Мацик, І.А. Муратова, Т.П. Руденко, І.І. Федорова, Т.В. Щириця. Електронні текстові дані (1 файл: 248 Кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 130 с.

23. Теоретичні проблеми сучасної етики: навчальний посібник / Т.Г. Аболіна, І.В. Васильєва, А.М. Єрмоленко та ін. 2-ге вид., переробл. та доповн. К. : Авіцена, 2013. 344 с.

24. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. 2-ге вид. К., 2013. 416 с.

Додаткова:

1. Амеліна С. М. Тренінги з розвитку умінь та навичок діалогічного спілкування. Дніпропетровськ : Пороги, 2005 73 с.

2. Бабин І. Стратегія та сучасні тенденції розвитку університетської освіти України в контексті Європейського простору вищої освіти на період до 2020 р. URL: <http://www.tempus.org.ua/uk/national-team-here/238.html>

3. Барабаш В. А., Глебова Л. В., Мехеда А. М. Науково-дослідницька діяльність у процесі формування професійної компетентності студентів-інформаційників. *Соціум. Документ. Комунікація*: зб. наук. праць. Серія: Історичні науки. Переяслав-Хмельницький: ФОП Домбровська Я.М. 2020. Вип. 10. С.216 – 240. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/10409>

4. Бех І. Д. Виховання особистості: *підручник*. К. : Либідь, 2008. 848 с.

5. Біла книга національної освіти України / Проект / Акад. пед. наук України; за ред. В. Г. Кременя. К., 2009. 376 с. URL: <http://www.ukraine3000.org.ua > img > forall > Ped>.

6. Лук'янець В.С. Сучасний науковий дискурс.: Оновлення методологічної культури / Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовська Л.В. К., 2000. 304 с.

7. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. К.: Інститут змісту і методів навчання МО України, 1998. 356 с.

8. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій: навч. посіб. / В. А. Малахов. – 4-те вид. – К.: Либідь, 2002. – 384 с.

9. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. К.: Навчально-методичний центр «Консорціум із удосконалення менеджмент освіти в Україні». 2003. 144 с.

10. Модернізація педагогічної освіти в європейському та євроатлантичному освітньому просторі: *монографія* / авт.. кол.: Н. М. Авшенюк, В. О. Кудін, О. І. Огієнко та ін. Київ. : Педагогічна думка, 2011. 232 с.

11. Наукові дослідження – шлях до розв'язання проблем педагогіки. URL: <http://ua.textreferat.com/referat-12845.html>.

12. Наукова робота. Library.tup. URL: http://library.tup.km.ua/inf_res/bibliogr/hi_sc/2003/nauk.htm

13. Освіта в Україні : URL: <https://www.education.ua/ua/professions/economist/>

14. Рижко О. Поняття, види, класифікації плагіату. Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника 2016. № 8. С. 134–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lmbyivs_2016_8_1215

15. Рубанець О.М. Філософські проблеми наукового пізнання. Суми: Університетська книга, 2013. 229 с.

16. Ставицький А., Затонацька Т. Формування культури якості вищої освіти в українських університетах. Освітня аналітика України. 2017. №1. С. 21–32.

17. Уліщенко Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / А. Уліщенко. *Освіта і управління*. 2009. № 1. С. 126–130.

18. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: *навч. посіб.* К.: Академвидав, 2006.

19. MytsenkoValerii, VarabashViktoriiia, BondarenkoAnna.

FormationofSoftSkillsAmongFutureSpecialistsinInformation, LibraryandArchivalAffairs.

Наукові записки / Ред. кол. В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Випуск 199.

Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. 261 с. С. 82–87. URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua>.

Інформаційні ресурси:

1. Професійна етика <http://pe.ptngu.com/zmist.html>
2. <https://ru.osvita.ua/>
3. <http://www.info-library.com.ua>/Електронна бібліотека – підручники.
4. <http://journals.uran.ua>–Наукова періодика України. Сайт електронних видань вищих навчальних закладів і наукових установ України.
5. <https://www.tandfonline.com/loi/rhep20>:HigherEducationPedagogiesISSN: (Print) (Online) Journalhomepage.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол №1 від «31» серпня 2022 р